

EKONOMIUTSKOTTETS UTLÅTANDE 12/2013 rd

Statsrådets redogörelse om ramar för statsfinanserna 2014—2017

Statsrådets redogörelse till riksdagen om komplettering av statsrådets redogörelse 27.3.2013 om ramar för statsfinanserna 2014—2017 (SRR 3/2013 rd)

Till finansutskottet

INLEDNING

Remiss

Riksdagen remitterade den 10 april 2013 statsrådets redogörelse om ramar för statsfinanserna 2014—2017 (SRR 3/2013 rd) och en komplettering av den (SRR 4/2013 rd) för beredning till finansutskottet och beredde samtidigt de övriga fackutskotten möjlighet att lämna utlåtande om ärendet till finansutskottet.

Sakkunniga

Utskottet har hört

- avdelningschef Petri Peltonen och industriråd Sakari Immonen, arbets- och näringsministeriet
- biträdande avdelningschef Ilkka Saarinen, utrikesministeriet
- budgetråd Juha Majanen, finansministeriet
- ekonomidirektör Ulla Hagman, Finnvera Abp
- direktör för företagsfinansiering Pekka Saari, Ömsesidiga arbetspensionsförsäkringsbolaget Varma

- verkställande direktör Juha Marjosola, Finlands industriinvestering Ab
- expert Vesa Vuorenkoski, Akava rf
- finansieringsexpert Tommi Toivola, Finlands Näringsliv rf
- direktör Kaija Erjanti, Finansbranschens Centralförbund
- vice verkställande direktör Timo Lindholm, Företagarna i Finland
- näringschef Antti Aarnio, Tjänstemannacentralorganisationen STTK rf
- ordförande för arbetsgruppen ICT 2015 Pekka Ala-Pietilä
- utredningsman inom strategin för investeringar i Finland Jorma Eloranta
- ordförande för arbetsgruppen för kapitalmarknaderna och tillväxten Kari Stadigh.

Dessutom har ett skriftligt utlåtande lämnats av — Finlands Fackförbunds Centralorganisation FFC rf.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Motivering

Allmänt. Regeringen aviserar i rambeslutet ett omfattande tillväxtfinansieringsprogram för att stärka kapitalplaceringsmarknaden och stödja små och medelstora företags tillväxt samt öka investeringarna och höja sysselsättningen. Dessutom ökas Finnvera Abp:s risktagningsfullmakter. Dessa beslut utgör enligt utskottet en god utgångspunkt för att göra det lättare särskilt för nya och växande företag att få riskkapital.

Näringslivet måste ges möjlighet att planera verksamheten på lång sikt: snabba förändringar i incitamenten skapar ingen gynnsam grogrund för nya investeringar eller tillväxt. Den nationella konkurrenskraften är också beroende av att den rättsliga ramen är stabil och förutsebar.

Företagsfinansieringen förändras. De små och medelstora företagens kapacitet att sysselsätta är avgörande för en hållbar tillväxt i samhällsekonomin. Ur företagets synvinkel påverkas sysselsättningsförmågan i hög grad av de tillgängliga finansieringsformerna: tillväxt och nya investeringar i Finland förutsätter en fungerande kapitalmarknad. En central faktor i detta är den ökande regleringen av finansmarknaden. Den har lett till strukturella förändringar och i förlängningen till stigande finansieringskostnader och ökande svårigheter att få finansiering.

De branscher som i dag har störst tillväxtpotential är service- och kunskapsintensiva. Dessa företags omsättningstillgångar ligger i de anställdas kompetens och de gör färre fasta investeringar än andra företag. Företag med fokus på hög kompetens investerar mest i medarbetarna, så lönerna inklusive lönebikostnaderna utgör den största kostnadsposten för en stor del av tillväxtföretagen. Det påverkar givetvis företagets nettoförmögenhet och möjligheter till finansiering genom främmande kapital.

De strukturella förändringarna innebär att företagen behöver ett bredare spektrum av finansieringskällor, till exempel bättre möjlighet att

bli noterade på First North, som är ett lättare alternativ än börslistning.

Stöd till forskning och utveckling. Som utskottet underströk i sitt ställningstagande till ramarerna för statsfinanserna 2013—2016 (EkUU 20/2012 rd), så är det bästa underlaget för innovativt entreprenörskap hos oss ett vittomfattande forsknings- och utbildningssystem. Finlands innovationspolitik ger goda förutsättningar att hitta nya, tvärvetenskapliga öppningar som bryter gränser och har bred användning. En innovationsbaserad verksamhet kräver dock tryggad finansiering av FoU-verksamheten och tillväxten, vilket särskilt kunde gagna de nya tillväxtbranscherna cleantech och bioekonomi. Som ett led i anpassningsåtgärderna har Tekes finansieringsfullmakt minskats med 20 miljoner euro under hela ramperioden. Rambeslutets tillväxtfinansieringsprogram beskär Tekes övriga finansieringsfullmakt med ytterligare 20 miljoner euro per år. Dessutom kommer försöket med skatteincitament för forskning och utveckling att avslutas tidigare än planerat. Högklassiga satsningar på innovativitet och framgångsrika produkter och tjänster är ett livsvillkor för att Finland ska nå ekonomisk tillväxt. Detta kräver även att det offentliga finansierar den innovativa verksamheten i tillräcklig grad.

Rambeslutets nedskärningar av anslagen till forskningsinstitut kan på lång sikt leda till att det blir svårt att höja anslagsnivån tillbaka till den tidigare nivån. Inom ett flertal institutioner för sektorsforskning (t.ex. Strålsäkerhetscentralen, Geologiska forskningscentralen) innebär nedskärningarna att också internationellt erkänd forskning körs ned och att energisäkerheten hotas. Vid en helhetsgranskning av finansieringen måste man också beakta att EU-finansiering i många fall förutsätter en bestämd andel nationell finansiering; om denna saknas får projekten inte heller EU-finansiering.

Finlands konkurrenskraft och en hållbar tillväxt förutsätter att vårt näringsliv vid sidan av innovationer även kan ta fasta på befintliga kon-

cept och utifrån dem utveckla nya användningsområden och tillämpningar. Finland har en stark konkurrensfaktor i högkompetenssektorerna, vars framgångar bygger bland annat på det långsiktiga utvecklingsarbetet inom utbildningssektorn och i forskningsinstituterna. Denna grund får inte äventyras genom en kortsynt nedskärning av forskningsresurserna.

Ställningstagande

Ekonomiutskottet föreslår

att finansutskottet beaktar det som sägs ovan.

Helsingfors den 3 maj 2013

I den avgörande behandlingen deltog

vordf. Marjo Matikainen-Kallström /saml
medl. Lars Erik Gästgivars /sv
Teuvo Hakkarainen /saf
Pia Kauma /saml (delvis)
Jukka Kärnä /sd
Päivi Lipponen /sd

Jari Myllykoski /vänst
Martti Mölsä /saf
Sirpa Paatero /sd
Arto Pirttilahti /cent
Kaj Turunen /saf
ers. Markus Lohi /cent.

Sekreterare var

utskottsråd Teija Miller.

AVVIKANDE MENING 1

Motivering

Stabila offentliga finanser kräver ekonomisk tillväxt

För första gången sedan 1993 råder det i Finland underskott i såväl de offentliga finanserna som samhällsekonomin i stort. Staten och kommunerna blir allt mer skuldsatta, importen överstiger exporten och totalproduktionen minskar. Finländarna konsumerar alltså mer än de tjänar. Det mest oroväckande är att den här utvecklingen bara delvis kan skyllas på den svaga konjunkturen. Det är fråga om en mycket allvarligare utmaning än så. I bakgrunden finns åtskilliga strukturella problem. Att åtgärda dessa är många gånger svårare än vad det vore att återhämta sig efter blott en tillfällig ekonomisk svacka.

Konkurrenskraften hos de finländska produkterna och tjänsterna testas varje dag på såväl hemmamarknaden som den globala marknaden. Om konkurrenskraften inte räcker till får företagen inga internationella beställningar. När de finländska konsumenterna står framför butikshyllorna väljer de likaså en utländsk produkt om det inhemska alternativet inte är tillräckligt konkurrenskraftigt. Mätt enligt arbetskostnad per producerad enhet har vi under det senaste decenniet förlorat i konkurrenskraft särskilt i jämförelse med Sverige.

Vår konkurrenskraft har försämrats eftersom produktionen inte säljer som förr. Totalvärdet på den finländska exporten 2012 var enligt förhandsuppgifterna cirka 57 miljarder euro. Det är nästan tio miljarder mindre än för åren 2007 och 2008. Importsiffrorna har däremot vuxit till samma nivå som före finanskrisen, det vill säga till cirka 60 miljarder euro. Denna ekvation innebär att Finland noterar ett gediget underskott på cirka 2,3 miljarder euro i handelsbalansen för 2012.

Oroväckande med tanke på framtiden är att industrin investerar allt mindre i Finland. Utifrån Finlands näringsliv rf:s enkät om investeringar sjunker de fasta investeringar i år med

hela nio procent till cirka 3,2 miljarder euro. Det räcker inte till ens för att förnya de befintliga fasta produktionstillgångarna, och än mindre till att ge rum för investeringar i nyproduktion.

I år kommer investeringsgraden att stanna vid cirka 12 procent av fabriksindustrins förädlingsvärde. Det ligger klart under EU-ländernas medelvärde på cirka 14—15, som inte heller det är särskilt högt. Varken finländska eller utländska företag investerar tillräckligt i Finland för att vi ska kunna upprätthålla en stark grund för vår industriproduktion. Också investeringarna i immateriella tillgångar, som utgjort basen för en kraftig ny tillväxt, har avtagit och framtidsutsikterna beror i hög grad på hur aktiv IKT-sektorns forskning och utveckling är.

Bland enskilda åtgärder är sänkningen av samfundsskatten ett positivt budskap till företagen, men det är en lösning som tyvärr inte räcker till. Det är dessutom fortfarande oklart varför regeringen stannade uttryckligen för en sänkning av samfundsskatten i stället för att till exempel dela upp den skattemässiga behandlingen av outdelade respektive utdelade vinster. En sådan lösning kunde ha inneburit ett tydligare incitament för företagen att investera än sänkningen av samfundsskatten.

Åtgärderna för att öka Finnveras risktagning kan likaså ses som välkomna, men i samma andetag måste man likväl konstatera att avskaffandet av Finnveras räntestödssystem är ett bakslag för många företag utanför huvudstadsregionen. Problematiskt är också att EU:s region- och strukturpolitiska finansiering minskar med 25 procent utan att regeringen söker efter något som kunde kompensera detta. Också den stora nedskärningen av innovationsfinansieringen med närmare 80 miljoner euro och de avsevärda nedskärningarna inom utbildningen bidrar till att tära på den framtida tillväxtpotentialen.

Regeringen måste se sig i spegeln och fundera på varför den misslyckades med att skapa en förtroendefull atmosfär där arbetsmarknadsor-

ganisationerna redan vintern 2013 skulle kunnat fatta avgöranden som förbättrat förutsebarheten och den ekonomiska stabiliteten.

Regeringen måste nu på nytt och under helt nya förutsättningar diskutera hur Finlands konkurrenskraft kan höjas till en nivå där vårt land återigen blir ett attraktivt investeringsmål för såväl inhemska som utländska företag. Endast så kan vi lägga grunden till en långsiktig och hållbar tillväxt. När den ekonomiska tillväxten tar fart kan vi också stabilisera de offentliga finanserna på en sund nivå utan risk för svåra nedskärningar som skadar den sociala och regionala sammanhållningen.

Regeringsprogrammets ekonomiska linje var utopistisk

Katainens regering har genom rambeslutet i verkligheten tvingats avstå från regeringsprogrammets centrala mål för ekonomin och sysselsättningen. I de finanspolitiska riktlinjerna i ramarerna för statsfinanserna uppger regeringen dock ständaktigt att den vidtar ytterligare åtgärder om det förefaller som om statsskuldens andel av totalproduktionen inte börjar minska och om underskottet i statsfinanserna stannar på mer än 1 procent av totalproduktionen 2015. Enligt samma rambesluts avsnitt om balansen inom statsfinanserna och statsskulden beräknas dock underskottet motsvara 2,7 procent av bruttonationalprodukten år 2014.

Enligt prognosen i rambeslutet överskrider underskottet gränsen på 1 procent inte bara under regeringsperioden utan i själva verket under hela ramperioden fram till och med 2017. Regeringen har alltså fattat rambeslutet trots att den varit medveten om att anpassningsåtgärderna inte ens närpå räcker till, om avsikten verkligen är att hålla fast vid regeringsprogrammet. Det vore därför klargörande om regeringen öppet erkände att den misslyckats i fråga om det mål för underskottet som sattes upp i regeringsprogrammet, och i stället satte upp ett nytt, mer realistiskt mål. Den nuvarande situationen, där regeringen inte klart medgett att den ändrat sitt ursprungliga mål, ökar osäkerheten bland medborgarna och företagen, eftersom det gällande

officiella målet förutsätter nya, omfattande anpassningsåtgärder. Om den ekonomiska tillväxten får ordentlig fart under 2014 och 2015, kan regeringen med nöd och näppe lyckas i sin strävan att minska statsskuldens andel av totalproduktionen. Det förutsätter dock en starkare framtidstro hos företagen än de har i dag; de måste våga fatta de nödvändiga investeringsbesluten.

Då meddelandet om regeringsprogrammet för regeringen Katainen behandlades i riksdagen i början av sommaren 2011 föreslog Centern följande misstroendeförklaring: "De nedtecknade målen och den ekonomiska policyn i regeringsprogrammet är totalt oförenliga med varandra. Programmet erbjuder inga redskap för att förbättra förutsättningarna för ekonomisk tillväxt, sysselsättning och entreprenörskap och balansera upp de offentliga finanserna. Tvärtom försämrar och centraliserar regeringen tjänster som människor behöver. Därför har regeringen inte riksdagens förtroende."

Det har gått nästan två år sedan dess. De farhågor som Centern då uttryckte har tyvärr visat sig mer än befogade.

Centern har föreslagit en utgiftsregel som skulle ge en välbehövlig förutsebarhet på lång sikt när det gäller utgiftssidan av de offentliga finanserna. Utgiftsregeln skulle i början av ramperioden tillåta extra satsningar på att bygga upp en starkare grund för den framtida ekonomiska tillväxten. En sådan utgiftsregel skulle dessutom vara ett klart budskap från Finland att vi på medellång sikt har för avsikt att stabilisera de offentliga finanserna. Finland skulle genom utgiftsregeln förbinda sig till att statens utgifter kan stiga med högst 60 procent av den reella ökningen av statens inkomster som den ekonomiska tillväxten medför. Av inkomsterna skulle 40 procent läggas på att täcka underskottet.

Regeringens sysselsättningspolitik är misslyckad

Regeringen har misslyckats med regeringsprogrammets mål att sänka arbetslösheten till 5 procent. Siffrorna blir snabbt allt sämre och antalet arbetslösa närmar sig redan 300 000. Det finns heller inga utsikter för en snar förbättring. Ök-

ningen av arbetslösheten har endast en gång på 2000-talet varit snabbare än under det gångna året. Särskilt oroväckande är den växande ungdomsarbetslösheten.

Det finns just nu stor risk för att Finland glider ned i en långvarig strukturell recession. Också rambeslutets prognos säger att arbetslöshetsnivån kommer att vara 7,6 procent ännu år 2017. Det finns således inget hopp om lättnader i de arbetslösa situation, trots att arbetskraft i mängder just nu lämnar arbetslivet på grund av pensionering och de åldersklasser som träder in i arbetslivet är klart mindre än tidigare.

Regeringen har inte kunnat uppfylla löftet till de unga om att införa en samhällsgaranti. Tvärtom ökar ungdomsarbetslösheten i oroväckande takt. Om regeringen fortfarande ville hålla fast vid samhällsgarantin hade den i och med rambeslutet haft möjlighet till tillräckligt kraftfulla korrigerande åtgärder. Det är talande att samhällsgarantin nu inte nämns med ett enda ord i rambeslutet, trots att det var ett av regeringens spetsprojekt. I all tysthet slopar regeringen nu sorgligt nog detta viktiga mål. Alltför många ungas karriär stäcks nu innan den ens har börjat.

Till råga på allt har regeringen under sin mandatperiod själv förvärrat de ungas ställning bland annat genom att skära ned på utbildningsplatserna och frysa olika index för undervisningsresurser. Till all lycka har regeringen nu ändå insett att nedskärningarna i till exempel läroavtalsutbildningen var felaktiga och därför beslutat ta tillbaka åtminstone en del av de tidigare aviserade nedskärningarna. Denna jojobolitik ger dock ingen särskilt smickrande bild av regeringens arbetskultur eller av förutsebarheten i utbildningspolitiken.

Små och medelstora företag i trångmål

Som tillväxtrecept erbjuder regeringen en avsevärd skatterabatt för storföretagen. Sänkningen av samfundsskatten ska enligt förhoppningarna ge omfattande effekter på beteendet. Regeringen har satsat allt på detta enda kort.

På senare år är det dock de små och medelstora företagen som stått för de nya jobben. Regeringen har dock inte i någon märkbar grad främ-

jat förutsättningarna för dessa företags möjligheter till nyanställning; tvärtom har många av dess åtgärder försämrat läget. På senare tid har det totala antalet företagare och familjemedlemmar till företagare minskat i snabb takt, vilket är en bekymrande. Enligt den senaste arbetskraftsundersökningen har antalet företagare och familjemedlemmar till företagare minskat med hela 4,6 procent per år under de senaste fem åren. I absoluta tal gör detta 15 000 personer. Denna oönskade utveckling borde få larmklockorna att ringa i regeringen.

Hittills har små aktiebolag betalat normal samfundsskatt på företagets resultat, men ägaren har varit befriad från att betala skatt en andra gång, dvs. de har oberoende av företagets nettotillgångar kunnat ta ut aktieutdelning skattefritt upp till ett belopp av högst 60 000 euro. Regeringen slopar nu skattefriheten för småföretagare och ålägger ägarna att utöver den skatt de en gång betalat även betala minst 7,5 procents skatt på utdelningen. Beskattningen av dessa små och medelstora företag stramas ytterligare åt genom minskade möjligheter till avdrag och avskrivningar samt genom att energibeskattningen blir hårdare. Även om åtstramningen inte är hård, är det inte rätt att skärpa beskattningen av småföretagarna, särskilt som regeringen samtidigt ger de större ägarna betydande skattelindringar. Åtstramningen berör tiotusentals små och medelstora företag.

Den är ett faktum också för personbolag, yrkesutövare, näringsidkare och lantbruksföretagare som inte kan utnyttja sänkningen av samfundsskatten. Den som äger minst 10 procent i ett börsbolag får en märkbar skattelättnad på all utdelning upp till 150 000 euro. För småplace-rarnas del skärps samtidigt skatten på utdelning på börsaktier med flera procentenheter. Centern har föreslagit skattefrihet för mindre utdelningar från börsbolag. Det skulle ge folkkapitalismen tydligare konturer.

Vi behöver ett nytt samhällskontrakt

Regeringens rambeslut innehåller just inga genuina lösningar för att skapa nya jobb. Regeringen säger till exempel att den ökar Finnveras risk-

tagning, men samtidigt avskaffar den helt Finlänns räntestödssystem. Den slopar helt innovationsavdraget, som är viktigt för de små och medelstora företagen och uppgår till totalt cirka 170 miljoner euro. Den sänker anslagen till Tekes med tiotals miljoner euro. Sänkningen av samfundsskatten balanseras genom åtstramningar som oftast berör just de små och medelstora företag som sysselsätter folk.

Regeringen har redan tidigare slopat den sänkta momssatsen för småföretagare i arbeidskraftsintensiva branscher. Regeringen har inte heller tagit fasta på Centerns förslag om lönestöd för den första anställda eller om att i utkomstskyddet för arbetslösa införa ett skyddat belopp som skulle sporra arbetslösa att ta emot arbete.

I dagens ekonomiska läge skulle det behövas några kraftiga grundpilar som kunde hjälpa människorna att se framtiden an med tillförsikt. I den rådande globala oron, som också Finland berörs av, skulle vi så innerligt ha behövt en arbetsmarknadslösning som slagit fast åtminstone några ekonomiska förutsättningar på en så säker grund som det bara är möjligt. Också planeringen av de offentliga finanserna kunde då ha byggts på den anda av förtroende som i det läget hade funnits på arbetsmarknaden och i hushållen. Med en stark pelare på plats kunde man effektivare, bättre och säkrare ha granskat vad regeringens och statsmaktens åtgärder inom till exempel beskattningen eller statens budgetpolitik överhuvudtaget innebär och hur de kunde förbättra Finlands övergripande möjligheter att klara sig.

Regeringen var dock inte den pålitliga parten som arbetsmarknadsorganisationerna kunde ha litat på till den grad att de inbördes hade kunnat komma överens om hur man avtalar om löner och andra inkomstrelaterade frågor och om de viktiga frågorna om arbetslivets längd.

Nu när vi befinner oss i en historiskt enastående situation där posterna inom regeringen och arbetsmarknadsorganisationerna fördelats lite huller om buller - en del före detta arbetsmarknadsledare sitter i regeringen medan en del ministrar tagit säte i arbetsgivarsidans chefsrum -

kunde man nästan vänta sig att detta skulle vara en styrka som gör det lättare att nå förnuftiga beslut på arbetsmarknaden. I stället ser det ut som om denna konstellation bidrar till ökad misstro. I sista hand var det uppenbarligen förtroendebrist som ledde till att arbetsmarknadsparterna inte lyckades nå en uppgörelse.

De försök till förhandlingar som gjordes i början av året kan vi dock glömma, det är ingen idé att analysera dem närmare. I stället måste vi nu se framåt. Nu krävs en verklig kursändring i sysselsättningspolitiken.

Finland behöver ett nytt samhällskontrakt. Vi måste i ett trepartssamarbete ta fram en måttlig inkomstlösning som förbättrar kompetensen, sysselsättningen och tillväxten. Avtalet måste i synnerhet ta hänsyn till låglönebranscherna och de arbetslösa. Samtidigt måste vi hitta en lösning där parterna förbinder sig att inte krympa de sammanlagda arbetsinsatserna. Regeringen måste ta ansvar för att vi hittar den lösningen; det höjer samtidigt exportindustrins konkurrenskraft.

Framtidsinvesteringar i miljardklassen

Centern har föreslagit att Finland bildar en tillräckligt stor framtidsfond; fondens kapital måste alltså vara i miljardklassen. Fondmedlen kunde samlas in till exempel genom försäljning av aktier i statsägda börsbolag. Härigenom frigörs kapital för ny tillväxt. Konceptet förutsätter att också pensionsfonderna och allmänheten bidrar. Målen måste vara högt ställda. En fond av det här slaget skulle säkerställa den förnyelse som vår industri behöver. Vi måste skapa 200 000 nya jobb, och tillväxtfonden har en viktig roll i den processen. Fonden bidrar till att skapa nya jobb i existerande och nya tillväxtföretag.

De extra satsningar på några tiotals miljoner per år som regeringen föreslagit kan, när det gäller storleksordningen, ses som en slags miniatyr av centerns tillväxtfond. Regeringen har säkert goda avsikter, men nu behövs det mångdubbelt kraftigare åtgärder.

Staten kan dessutom finansiera framtidsinvesteringarna genom marknadslån till praktiskt taget nollränta. Typexempel på framtidsinvesteringar är utbildning, forskning och stora projekt

inom bland annat bioekonomin, gruvindustrin och IKT-industrin samt väg- och baninvesteringar. Centern har föreslagit att staten bildar ett särskilt bolag (Valtion Infra Oy) med uppgift att genomföra stora infrastrukturprojekt. Också nödvändiga reparationer som i vilket fall måste göras någon gång kan hänföras till framtidsinvesteringarna. Centern har till exempel föreslagit ett långsiktigt handlingsprogram för saneringen av mögelskolorna. Tanken är att de behöriga parterna ska förbinda sig att konsekvent genomföra de saneringar som behövs. Den enda möjligheten att ta upp dessa långsiktiga investeringsskulder är dock att höja sysselsättningsgraden, återställa Finlands konkurrenskraft och i någon mån pruta på vår konsumtion.

Den kolsvarta energipolitiken måste fasa ut

Regeringen har i retoriska ordalag uttryckt sitt stöd för det stora energipaket som drevs igenom under förra valperioden. I praktiken har regeringen dock endast delvis förbundit sig till paketet. Det mest obegripliga är att regeringen skärpt beskattningen av torv och reducerat stödet för energived med upp till en tredjedel. Detta har gett stenkolen en enorm konkurrensfördel, vilket lett till att sam användningen av ved och torv allt oftare får ge vika. Det är en kolsvart linje som går helt stick i stäv med den snabba utfasning av kolberoendet som strategin förutsätter.

Stenkol från andra sidan Ural körs i accelererande takt till Finland. Under de första månaderna av 2013 ökade förbrukningen av stenkol med över 30 procent jämfört med samma period året innan. Vid kraftverk i bland annat Jyväskylä, Uleåborg, Björneborg, Kajana och Jakobstad har man ökat eller är beredda att öka användningen av kol. Det har tidigare avtalats om att tolv stora

kolkraftverk vid kusten ska övergå till inhemska energikällor, men det finns inga konkreta uppgifter om när detta kommer att ske. Ännu förra året använde världens största bioenergi kraftverk i Jakobstad cirka 10 procent stenkol, men andelen väntas redan i år öka till 40 procent. Enbart i pengar betyder det cirka 25 miljoner euro i förenande importenergi som försvagar vår energisjälvförsörjning.

Det ser ut som om det i regeringen finns olika åsikter om vindkraftens framtid. Medan arbets- och näringsministeriet - med utredare Tarasti som vägröjare - verkar ha förbundit sig vid att öka användningen av vindkraft på det sätt som avtalats i det stora energipaketet, har miljöförvaltningen på åtskilliga sätt försökt begränsa utbyggnaden av vindkraften. Tyskland har 70 000 vindmöller, men i Finland verkar det omöjligt att få plats med ens 700 möller.

Nya tekniker i samband med förnybar energi, ren luft och rent vatten och cleantech öppnar stora möjligheter för den finländska industrin. Regeringen talar varmt för den rena tekniken, och det är helt på sin plats att säga att vi måste satsa på tekniken och entreprenörskapet inom den branschen. Regeringens handlingar står dock än en gång i strid med retoriken. Medan Vanhanens regering ökade anslagen för forskning och utveckling med det tre- eller fyrdubbla, drar Katainens regering i stället in resurserna. Regeringen skapar inga nya jobb med den politiken.

Avvikande mening

Vi föreslår

att finansutskottet beaktar det som sägs ovan.

Helsingfors den 3 maj 2013

Arto Pirttilahti /cent
Markus Lohi /cent

AVVIKANDE MENING 2

Motivering

Allmänt

I en ny undersökning från IMF¹ konstateras att det i ett ekonomiskt läge som dagens inte endast är effektlöst att försöka stävja den statliga skuldsättningen genom en svångrempolitik, utan att det rentav kan leda till ökad skuldsättning. Skattehöjningarna och budgetnedskärningarna försvagar nu vår ekonomiska tillväxt så kraftigt att statsfinanserna försämras i stället för att förbättras. Flera akademiska studier², baserade på olika metoder, har på senare tid kommit till denna slutsats, så resultaten från IMF:s undersökning kan verkligen inte avfärdas som ett enstaka undantag.

Med dessa forskningsresultat i minne finns det skäl att noggrant fundera på tidpunkten för de statliga anpassningsåtgärderna. Undersökningen antyder att det nu vore bättre att vara återhållsam med nya skattehöjningar och nedskärningar och i stället fokusera på strukturella reformer som främjar tillväxten och sysselsättningen. De anpassningsåtgärder som statsfinanserna kräver bör vidtas först när landets ekonomi står på fastare grund. Det innebär alltså inte att vi ska glömma målsättningen att minska statsskulden, utan att skulden ska minskas genom bättre fungerande lösningar och genom fokusering på att förbättra utsikterna för ekonomisk tillväxt och dämpa kostnadsutvecklingen inom den offentliga sektorn på lång sikt.

Därför föredrar vi lindrigare anpassningsåtgärder i början av ramperioden, men en strängare takt under de sista åren av ramperioden. Landets ekonomi bör enligt prognoserna då stå på stabilare grund. Statsskulden skulle då i slutet av

ramperioden vara lägre än regeringens alternativ ger för handen.

Vi sannfinländare ogillar regeringens sätt att endast beakta de gynnsamma dynamiska effekter som sänkningen av samfundsskatten har på den ekonomiska tillväxten. Varför säger redogörelsen inget om de dynamiska effekterna av de skattehöjningar och nedskärningar som görs för att finansiera företagets skatterabatt? När nu dessa börjat diskuteras borde man redogöra för samtliga dynamiska effekter, så att det går att bilda sig en helhetsbild av situationen. Vid sidan av de positiva sakerna måste man också ta hänsyn till de negativa.

Vi sannfinländare vill därför påpeka att regeringen i en lågkonjunktur gör nedskärningar och höjer skatter till ett värde av cirka 600 miljoner euro enligt 2015 års nivå. Under den närmaste tiden försvagar ramlösningen således Finlands ekonomiska tillväxt och sysselsättning.

Beskattningen

Regeringen gick in för att skärpa konkurrensen och sänkte samfundsskatten till en nivå klart under våra konkurrentländers, däribland Sveriges. Sannfinländarna inser att vi på något sätt måste svara på den skattekonkurrens som inletts av andra länder - men det finns ingen anledning att driva på denna utveckling ytterligare. På lång sikt har skatterabatten säkert en viss gynnsam effekt på ekonomin och sysselsättningen, men enligt experterna är det oklart hur stora verkning-

¹ Blanchard, Oliver - Leigh, Daniel (2013) "Growth Forecasts Errors and Fiscal Multipliers", IMF Working Paper WR/13/1.

² T.ex. Christiano, Lawrence - Eichenbaum, Martin - Rebelo, Sergio (2011), "When Is the Government Spending Multiplier Large?" *Journal of Political Economy*, Vol. 119, pp. 78-12.1 ; Auerbach, Alan - Gorodnichenko, Yuriy (2012) "Measuring the Output Responses to Fiscal Policy", *American Economic Journal - Economic Policy*, Vol. 4, pp. 1-27. ja Almunia, Miguel - Benetrix, Agustin - Eichengreen, Barry - O'Rourke, Kevin - Rua, Gisela (2010), "From Great Depression to Great Credit Crisis: Similarities, Differences and Lessons", *Economic Policy*, Vol. 25.

arna blir. I vilket fall realiserar de först om flera år.

Utifrån vårt skattepaket kunde vi svara på den skattekonkurrens som startats av andra länder genom att sänka samfundsskatten till 22 procent, dvs. samma nivå som i Sverige och Danmark. Utöver detta skulle vi särskilt stödja tillväxten och sysselsättningsmöjligheterna i små och medelstora företag genom att höja den nedre gränsen för momspliktig verksamhet, införa en beskattningsmodell för de sysselsättande små och medelstora företagen enligt estländsk modell samt höja hushållsavdraget mer än regeringen. Vi skulle också hålla kvar kilometerersättningarna på 2012 års nivå.

Sannfinländarna uppskattar att regeringen lyssnat till våra råd och begränsat den skattefria vinstutdelningen. Det finns dock kryphål och flitfallor också i regeringens nya modell för beskattning av utdelningen. Vi skulle införa en mer rättvis och tillväxtstödande beskattning av utdelningen är regeringen gör; små utdelningar skulle beskattas lindrigare och större utdelningar hårdare.

Vi sannfinländare menar att regeringens beslut att höja alla momsatsar med en procentenhet i början av 2013 var felaktigt. Det slår allra hårdast mot låginkomsttagarna, eftersom priset på nödvändigheter som mat, läkemedel och boende stiger. Enligt en analys gjord av statens ekonomiska forskningscentral kommer momshöjningen att försvaga BNP med 0,4 procent och sysselsättningen med cirka 15 000 personer. Höjningen kommer alltså helt klart att leda till försämringar för företagsverksamhet och sysselsättning.

Vi sannfinländare ser det som bättre att återinföra Fpa-avgifterna för den privata sektorn än att bära upp motsvarande belopp genom en momshöjning. Regeringen konstaterar i propositionen om slopande av Fpa-avgifterna att finansministeriet bedömt att en slopad FPA-avgift stöder efterfrågan på arbetskraft i flera års tid med sammanlagt cirka 10 000 personer. Att återinföra Fpa-avgifterna för den privata sektorn är således med tanke på sysselsättningen ett bättre sätt att ta ut skatter än en höjning av momsen med en

procentenhet, eftersom en momshöjning enligt Statens ekonomiska forskningscentraler uppskattning försvagar sysselsättningen med 15 000 personer. Regeringens missriktade skattepolitik försvagar alltså sysselsättningen med cirka 5 000 personer, enligt regeringens egna experter.

Syftet med Sannfinländarnas energipolitik är att få ordning på bytesbalansen, exportsektorns konkurrenskraft och miljön genom att rationalisera energipolitiken. Vi skulle förbättra exportsektorns konkurrensförmåga genom att sänka energiskatterna med hundratals miljoner euro. Vi vill också påminna om att energiskatter i form av platt skatt bestraffar låginkomsttagarna till och med mer än en momshöjning, enligt finansministeriets egna beräkningar. Sannfinländarna menar att det är oskäligt att belasta vår industri, som redan försvagas av svaveldirektivet, med ytterligare kostnader. Vi godkänner därför inte den så kallade windfallskatten. Som ett led i kompenseringen för svaveldirektivet skulle vi för yrkestrafikens del införa ett återbäringsystem för bränsleskatten. I vårt energipaket ingår att höja statusen för inhemsk energi som torv och klenvirke gentemot stenkol och annan importenergi genom en förnuftig beskattning och stöd- och tillståndspolitik. Det är bättre att låta pengarna cirkulera i Finland än att ge dem till grannarna.

Vi sannfinländare har upprepade gånger framhållit vikten av att bekämpa den svarta ekonomin. Regeringens satsningar på detta är definitivt för tandlösa, trots att en större satsning bedöms ge staten hundratals miljoner euro i extrainkomster i slutet av ramperioden. Likaså skulle hårdare tag mot kryphålen i företagsbeskattningen generera extrainkomster på hundratals miljoner euro mot slutet av ramperioden. Den arbetsgrupp på 30 personer med fokus på internprisättning som skattemyndigheterna tillsatte 2012 genererade till exempel extra inkomster på 80 miljoner euro under det första arbetsåret. Finland bör också satsa lika mycket på utredningar i anknytning till skatteparadis som de andra nordiska länderna gör.

Av rättviseskäl är vi sannfinländare redo att höja inkomstbeskattningen för höginkomsttagare, och till skillnad från regeringen skulle vi inte låta bli att i skattegrunderna göra justeringar enligt inflation och inkomstnivå för låg- och medelinkomsttagarna. För att uppmuntra anställda att stanna kvar längre i arbetslivet är vi redo att införa en skattemorot för personer över 63 år. Det innebär att 63-åringar skulle få dra av 1 000 euro från den beskattningsbara förvärvsinkomsten, 64-åringar skulle få dra av 1 500 euro och personer över 65 år skulle få dra av 2 000 euro.

Extra inkomster kan också bäras upp bl.a. genom att återinföra förmögenhetsskatten, beskatta stora stiftelser och slopa skatteavdraget för frivilliga pensionsförsäkringspremier.

Avvikande mening

Vi föreslår

att finansutskottet beaktar det som sägs ovan.

Helsingfors den 3 maj 2013

Kaj Turunen /saf
Teuvo Hakkarainen /saf
Martti Mölsä /saf